

Bohater, czyli kto?

Patrycja Błaszczyk
Magdalena Goik

Scenariusz lekcji

Poradnik metodyczny do programu nauczania języka polskiego dla szkoły podstawowej

opracowany w ramach projektu:

„Tworzenie zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Redakcja merytoryczna: Beata Gadomska, Marcin Pełka
Redakcja językowa i korekta: Eduexpert sp. z o.o.
Projekt graficzny i projekt okładki: Eduexpert sp. z o.o.
Redakcja techniczna i skład: Eduexpert sp. z o.o.

Weryfikacja i odbiór niniejszej publikacji: Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie

w ramach projektu: *Weryfikacja i odbiór zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w zakresie rozwoju umiejętności uniwersalnych dzieci i uczniów oraz kompetencji kluczowych niezbędnych do poruszania się na rynku pracy*

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2022

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl

Przedmiot:

język polski

Poziom edukacyjny:

szkoła podstawowa

Temat zajęć:

Bohater, czyli kto?

Klasa, czas trwania zajęć:

VIII, 45 minut

Cele ogólne:

- wzmocnienie poczucia tożsamości narodowej,
- utrwalenie treści lektury.

Cele szczegółowe**Uczeń:**

- zna bohaterów lektury obowiązkowej *Kamienie na szaniec*,
- wymienia cechy i osiągnięcia wybranego bohatera,
- tworzy plakat prezentujący wybranego bohatera,
- zna kontekst historyczny utworu,
- dokonuje selekcji informacji.

Metody, techniki i formy pracy:

- praca w grupach,
- praca z tekstem,
- praca z tekstem źródłowym/literackim, nagraniem.

Środki dydaktyczne:

- duży arkusz papieru,
- zdjęcia – portrety bohaterów,
- materiały plastyczne,
- urządzenia z dostępem do internetu,
- egzemplarze lektury.

OPIS PRZEBIEGU ZAJĘĆ**Część wstępna**

Nauczyciel prosi uczniów o przypomnienie trzech głównych bohaterów utworu *Kamienie na szaniec* i klasa wspólnie stara się wskazać elementy ich łączące. Nauczyciel rozmawia z uczniami na temat znaczenia słowa „bohater” – czyli osoba, która odznaczyła się wielką odwagą, postać utworu, ale także osoba chwilowo skupiająca na sobie uwagę. Przypomina też, że mianem bohatera opisuje się postać o nadludzkich cechach, „herosa” w mitologii greckiej.

Nauczyciel pyta uczniów, co według nich trzeba zrobić, aby zachować się „bohatersko”. W tej dyskusji chodzi o to, żeby odróżnić bohaterów od celebrytów, osób, które są popularne lub po prostu widoczne w przestrzeni publicznej.

Część właściwa

Uczniowie zaczynają pracę w grupach (powinny być przynajmniej trzy). Ich zadaniem jest stworzenie plakatu dotyczącego wybranego (lub wylosowanego) bohatera. Zanim zaczną, nauczyciel powinien przedstawić swoje oczekiwania dotyczące plakatu – ustnie lub w formie pisemnej instrukcji (praca powinna być estetyczna, czytelna, zawierać najistotniejsze wiadomości dotyczące bohatera, nie może też łamać praw własności intelektualnej itd.).

Podczas pracy uczniowie korzystają zarówno z tekstu Kamieni na szaniec, jak i informacji z internetu (lub innych dostępnych sobie źródeł). Ważne jest, żeby zostały ujęte cechy wyglądu zewnętrznego i charakteru postaci, a także czyny, jakich dokonała. Uczniowie dowodzą, dlaczego ich zdaniem dana postać jest bohaterem, i starają się pokazać ją jako zwykłą osobę, która dokonuje czynów niezwykłych – trudnych, wymagających odwagi i poświęcenia.

W wypadku zajęć zdalnych uczniowie pracują w grupach w osobnych „pokojach” na platformie Microsoft Teams. Mogą wykonywać kolaż z materiałów internetowych. Podczas lekcji online można też stworzyć profil na Facebooku, zawierający zebrane informacje o bohaterze, zdjęcia, fakty z życia.

Nauczyciel powinien czuwać nad dobieraniem uczniów w grupy, tak aby miały one wyrównane szanse. Szczególną uwagę należy zwrócić na uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE) – by znaleźli się oni w takich grupach, w których otrzymają pomoc rówieśniczą.

Część podsumowująca

Przedstawiciele grup prezentują zebrany efekty swojej pracy, charakteryzując wybranego bohatera.

Wspólnie zastanawiamy się, jakie cechy posiada bohater (odwaga, męstwo, poświęcenie, patriotyzm) i co one oznaczają dzisiaj, we współczesnym świecie. Czy jest ktoś, kogo można nazwać bohaterem? Jakich bohaterów potrzebują dzisiejsze czasy? Warto wskazać, że bohater jest osobą działającą na rzecz innych, kimś, kto widzi wartość w życiu innych ludzi.

Uczniowie wybierają pracę, która podoba się im najbardziej.

Komentarz metodyczny

Optymalna ilość osób w grupie to od trzech do pięciu. Dokładna liczba będzie zależeć od wielkości klasy.

Podział na grupy jest newralgicznym momentem lekcji, zwłaszcza w klasach, w których występują liczne konflikty lub jest wiele dzieci ze SPE. Celem tej metody jest co prawda wyrobienie w uczniach umiejętności współpracy, ale obecność w jednej grupie kilku osób skonfliktowanych lub mających duże problemy z komunikacją przyczyni się najprawdopodobniej do tego, że uczniowie nie skończą zadania

z sukcesem. W efekcie może to jeszcze wzmocnić nieporozumienia i osłabić pewność siebie osób ze SPE. Dobrą metodą jest wybranie na kapitanów osób, których nie chcielibyśmy mieć w jednej grupie. To te osoby wybierają (albo jeszcze lepiej – losują) członków swoich zespołów.

Poprawnie wykonany plakat staje się dekoracją klasy.

Można przeprowadzić podobną lekcję dotyczącą innych lektur.

Kształcenie kompetencji kluczowych, takich jak:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji:
 - czytanie i słuchanie ze zrozumieniem,
 - wyrażanie się w sposób precyzyjny,
 - interpretowanie uczuć,
 - dostosowanie sposobów komunikacji do wymogów sytuacji,
 - zainteresowanie interakcją z innymi ludźmi.
- kompetencje matematyczne, naukowo-techniczne:
 - logiczne myślenie,
 - myślenie przestrzenne.
- kompetencje cyfrowe:
 - krytyczne i odpowiedzialne korzystanie z technologii cyfrowych, etyczne stosowanie tych narzędzi.
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się:
 - rozumienie zasad porozumiewania się,
 - umiejętność organizacji pracy w grupie,
 - wzmacnianie poczucia pewności siebie,
 - poszanowanie różnorodności innych osób.
- kompetencje obywatelskie:
 - świadomość wkładu tożsamości narodowej w tożsamość europejską.
- kompetencje w zakresie przedsiębiorczości:
 - świadomość własnych atutów i słabości,
 - działalność opierająca się na kreatywności,
 - docenianie pomysłów innych ludzi.
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej:
 - znajomość dziedzictwa krajowego i ogólnoswiatowego,
 - zdolność angażowania się w procesy twórcze grupowo.

Scenariusz *Bohater, czyli kto?* sprawdzi się w pracy z grupami uczniów o różnych kompetencjach i zainteresowaniach, pełniących także rolę liderów i tutorów (nawiązując do uczniowskiego tutoringu zaprezentowanego w programie *Ale mamy skrzydła* Julii Miśkiewicz).

Ocenianie

Można przy tym zadaniu zaproponować ocenę koleżeńską oraz samoocenę lub wypełnienie ankiety, w której należy zaznaczyć odpowiedzi w skali od 0 do 3, gdzie 0 oznacza *nie*, 1 – *trochę*, 2 – *raczej tak*, 3 – *zdecydowanie tak*:

- Czy nauczyłem(-am) się czegoś nowego?
- Czy nabyłem(-am) nowe umiejętności?
- Czy jestem zadowolony(-a) z uczestnictwa w lekcji?
- Czy podczas zajęć mogłem(-am) wykorzystać swoją wiedzę?
- Czy jestem zadowolony(-a) z roli, jaką pełniłem(-am) w grupie?

W przypadku oceny koleżeńskiej każdy uczeń może oceniać kolegę z ławki (lub inną wylosowaną osobę) lub całą grupę, w której pracował. Można tu zaproponować następującą ankietę (można ją także zmodyfikować):

- Czy uczeń/uczennica dobrze wypełniał/wypełniała swoją rolę w grupie?
- Czy jego/jej wiedza miała wpływ na efekt końcowy pracy w grupie?
- Czy jego/jej praca miała wpływ na efekt końcowy?
- Czy współpraca przebiegała harmonijnie?
- Czy chciałbyś/chciałabyś ponownie współpracować z tym kolegą/tą koleżanką?

Odp: Tak/Nie

Uzasadnij, dlaczego tak:...

Uzasadnij, dlaczego, nie:...

Analiza powyższych ankiet pozwoli nie tylko na ocenę poziomu zadowolenia uczniów i wykorzystania ich zasobów w pracy na lekcji, ale także będzie dobrą wskazówką, jak dobrać uczniów w grupy w kolejnych zadaniach.

Patrycja Błaszczyk – nauczycielka dyplomowana języka polskiego w szkole podstawowej i gimnazjum, ukończyła kurs kwalifikacyjny z oligofrenopedagogiki, studia podyplomowe z geografii, jest egzaminatorem testów gimnazjalnych i testów ósmoklasisty. Współautorka dwóch projektów unijnych: „Rozwój dialogu przez sztukę: zaglądamy pod maskę Melpomeny” (2011/12 i 2012/13). Brała czynny udział w I i II Forum IBBY, czynna uczestniczka cyklicznych spotkań „Literatura i psychologia” organizowanych przez Grupę Edukacyjno-Szkoleniową Sokrates i Miejską Bibliotekę Publiczną w Mikołowie.

Magdalena Goik – filolog, kroatystka, literaturoznawca. Absolwentka Uniwersytetu Śląskiego. Ukończyła filologię słowiańską oraz podyplomowe studia pedagogiczne w zakresie nauczania języka polskiego oraz bibliotekoznawstwa. Autorka książek i artykułów naukowych (m.in. *Kobiety w literaturze*), powieści i wierszy. Nauczycielka języka polskiego i chorwackiego, a także języka polskiego jako obcego. Prezeska Fundacji Historii Kobiet im. Marii Renardowej, zajmuje się historią oraz edukacją regionalną. Podróżniczka, pątniczka, promuje Szlak św. Jakuba.